

Gemeente van Christus

Hoe kun je de teksten van vanmorgen uitleggen aan mensen die net een dierbare hebben verloren? Die gehoopt hebben, tot het allerlaatste moment, ondanks de schijn van het tegendeel, dat het leven zou winnen en de adem niet zou stokken? Of die wel wisten dat de dood om de hoek lag, maar zich geen voorstelling konden maken van die oorverdovende stilte die erop volgde? Hoezo, opwekking tot leven, opstanding? Dood is dood, zo is het toch?

Jezus is aan de overkant van de Jordaan, op de plaats waar Johannes de Doper gedoopt heeft, als hij het bericht krijgt dat Lazarus ziek is, Lazarus, de broer van Martha en Maria. Met deze drie ging hij graag om. Regelmatig kwam hij bij hen thuis, hij hield er ook leerhuis. Je zou denken dat ie onmiddellijk op weg gaat naar Bethanië om te kijken of ie nog wat kan doen voor z'n vriend. Dat verwachten Martha en Maria ook. Maar dat dóet Jezus niet. Het lijkt wel of hij met opzet twee dagen wacht voordat hij vertrekt. Zo zegt hij het tegen zijn leerlingen, eerst omhuld – "Lazarus, onze vriend, is ingeslapen, Ik ga erheen om hem uit zijn slaap te wekken" – later onomwonden – "Lazarus is gestorven en eigenlijk ben ik blij dat ik daar niet was, opdat jullie tot geloof komen... ". Raadselachtige taal. Wat gaat Jezus dan doen? Acht hij zichzelf in staat om Lazarus weer tot leven te wekken, zelfs vanuit de dood? Als een Elia die het kind van de weduwe weer tot leven wakte in Tsfat, of als Elisa die dat deed voor de zoon van de Sunamitische vrouw?

Als Martha hoort dat Jezus er eindelijk aankomt, snelt ze het huis uit, hem tegemoet. Maar wat verwacht ze nog van Jezus? Hij is te laat ! Lazarus is inmiddels al dood en begraven, er zijn veel mensen vanuit Jeruzalem gekomen om haar en haar zus te troosten in hun verdriet. Dat verwijt ze hem dan ook: tot het allerlaatste moment had ze gehoopt: 'Als u hier eerder was geweest, zou Lazarus nog in leven zijn'. Toch is haar vertrouwen in Jezus' genezende en leven-gevende kracht enorm: 'Ik weet zeker, wàt u ook maar aan God zou vragen, hij zal het u geven'. En dan ontspint zich een gesprek in het leerhuis, zou je kunnen zeggen. Als Jezus spreekt over opstanding, zegt Martha: ja, dat weet ik wel, ook Lazarus zal opstaan, in de laatste dagen als de Messias komt. Maar wat hebben we daar op dit moment aan? Daar krijg ik mijn lieve broer toch niet mee terug? Welke troost kunt u ons brengen? Hoe moeten wij verder met ons leven?

Martha is volgens veel commentatoren een krachtige vrouw, die een huishouden bestiert waar veel mensen samenkwamen om te leren. Niet alleen als de meester, Jezus, daar is; ook op andere dagen. Ze heeft weet van de religieuze opvattingen van haar tijd en geeft aan te geloven dat de dood niet het einde is. Dat was een gangbaar geloof in haar dagen, zeker in de Farizeese kringen waarin ook Jezus zich begaf. De Farizeeën leefden in de verwachting

van de lichamelijke opstanding der doden. Die verwachting sluit aan bij het bijbelse begrip dat lichaam en ziel een onlosmakelijke eenheid zijn en dus ook zullen blijven. Martha voegt zich ook in die geloofstraditie. Maar wat helpt haar die traditie, nu haar broer dood is? Hoe kun je dat werkelijk geloven als het ongeluk je treft? Als bijv., vier huizen bij ons vandaan, Seddie, de vader van 3 jonge kinderen sterft? Als je moeder overlijdt of je partner, of je vader? We weten, hebben dat misschien ook zelf ervaren, dat een jarenlang beleden geloof moeilijk of geen stand houdt als lijden en dood in je leven komt.

Dan spreekt Jezus het zevende “IK BEN- woord” – na het Ik ben de ware wijnstok, het brood des levens, de weg, de waarheid en het leven, het licht der wereld, - zegt hij tegen Martha: **“IK ben de opstanding en het leven”**. Zover hoeft je niet te zoeken, ik ben er, ik sta hier, voor je neus. En wie in mij gelooft, zal leven, ook al is ie gestorven. Ieder die leeft en gelooft in mij, zal niet sterven in eeuwigheid. Geloof je dat, Martha?”.

En dan ziet Martha het opeens, met de ogen van het geloof, de ogen van haar hart: “ja, zegt ze, ik geloof dat u de Gezalfde, de Messias bent. Ik geloof dat u de Godszoon bent die in de wereld komen zou”. Als eerste erkent Martha –een vrouw! - hier in het Johannesevangelie, dat Jezus de Gezalfde, de Christos (in het Grieks) van God is, nog vóórdat hij Lazarus heeft opgewekt ! Hier gebeurt misschien nog wel een groter wonder dan dat van de opwekking van Lazarus daarna.

Martha herkent in Jezus het meesterschap tegen de dood. Zij is tot het inzicht gekomen dat ‘opstanding’ niet iets is van later, iets van de toekomst, maar van NU. In een flits ziet ze het: ‘opstanding’ gebeurt NU, als wij het wáár willen hebben. ‘Opstanding’ gebeurt dáár waar vertrouwen is in Gods levend makende Geest, een geest die zichtbaar wordt in Jezus. Zij leert op dat moment dat je dóór de mens Jezus heen moet kijken, zodat je zijn transparantie tot op de God van Israël kunt zien. Opstanding blijkt te gaan “om de stralende kracht van de Messias die leven brengt in een ten dode opgeschreven wereld”, zoals Maria de Groot zegt. Een kracht die mensen opzoekt, verandert, geneest en levend maakt. En die kracht gebruikt Jezus niet om zichzelf op te hemelen, maar om de Levende, zijn Vader te verheerlijken, diens Naam te heiligen. Zo zet hij mensen op hun benen, doet hij hen opstaan, het is immers Gods wil dat we leven als opgestaan, dwars door pijn en lijden heen, leven dóór de dood heen. Nú al.

Maar wat helpt dat nu, in ons leven van alledag? Kan Martha zo dan verder? Ja, zegt u misschien, voor haar was het te doen, Lazarus werd opgewekt uit de dood. Maar dat gebeurt toch niet met ónze doden!

Let wel: Martha gaf aan te geloven dat ze bij Jezus moest zijn, toen Lazarus nog in het graf lag. Zij wist niet dat leven door de dood heen mogelijk was.,..... Maar ze voelde opeens met

al haar vezels dat we in Jezus' handelen, in zijn woorden, in zijn leven, God kunnen zien. Zijn naam – Jesjoea, 'God redt, God bevrijdt' – werd werkelijkheid voor haar. God zou redding brengen, hoe dan ook, dóór Jezus. Dan móét hij wel haar Messias zijn, de Gezalvde van de Levende God, dan móét Gods reddende kracht wel in hem werkzaam zijn, zelfs nu haar broer in het graf ligt. Lazarus, Eleazar, 'God helpt' betekent dat...

Misschien ervoer Martha het zoals in het gedicht dat we lazen:

*Keer in tot mij in jou, sprak hij mij toe.
Wees je bewust van wie jou hier bewoont....*

*Zoek naar de letter waarin ik besta.
Het is de alef niet, het is de beth*
Jij bent het huis voor mij, je bent gereed
gemaakt door mij, ervaar mij, houd mij vast.
Zoek mij nog in het donker op de tast
en weet dat ik voor altijd met je ga.*

**'huis' in het Hebreeuws*

Er is veel gespeculeerd over de manier waarop Lazarus weer levend geworden is. Zoals ook veel is nagedacht over dat wonderlijke visioen van de dorre doodsbeenderen die weer tot leven kwamen door Gods levensadem. Feit is dat de ballingen uit Babel zijn teruggekeerd naar het land van belofte, dat ze zijn opgestaan uit hun dode bestaan, dwars tegen alle verwachting in. Feit is dat mensen in Wit-Rusland, Myanmar, Afghanistan, maar ook in ons land, denk aan de toeslagenaffaire, opstaan tegen onrecht, tegen de dictatuur, tegen de macht van het algoritme. Vaak door de oproep van enkelen, die, profetisch als Ezechiël, geloven dat opstandingsleven mogelijk is, tegen alle verdrukking in. Dat wil niet perse zeggen dat die macht wordt gebroken. Wèl dat deze mensen leven alsof ze zijn opgestaan, dat ze ervaren dat opstandingsleven realiteit kan zijn.

Voor wie gelooft dat de Levende erbij wil zijn, helpt en bevrijdt, is dit een oproep om zelf ook in beweging te komen. Om zelf op te staan en elke dag weer te zoeken naar leven dat eeuwigheidswaarde heeft, opstandingswaarde.

De leerlingen hebben het in elk geval zo begrepen en ervaren.

Toen ook de steen van het graf van Jezus, net als bij Lazarus, bleek weggerold, gingen ze, steeds meer, Jezus' aanwezigheid als een stimulerende werkelijkheid ervaren, zelfs óver de dood heen. Voor hen was ie niet dood, maar opgestaan, onzichtbaar present, altijd. Dat voedde hun hoop op verandering, vrede, menselijkheid. Al was die hoop misschien alleen

maar ondergronds voelbaar, het gaf hen de kracht om een beweging in gang te zetten die uitgroeide tot het lichaam van de Gezalfde, de kerk, die wil laten zien wat opstandingsleven is in een wereld die het tegendeel toont.

Kan die hoop dan ook voelbaar worden voor wie rouwen? Wij mogen geloven dat die opstandingskracht uiteindelijk óók weer ervaarbaar zal worden in hún leven, wellicht indirect, via mensen die hun pad kruisen. Dat er ook in hun geliefden-aan-gene-zijde een vonk is blijven bestaan, die door goddelijke inblazing weer tot leven gewekt kan worden, misschien verborgen, maar wel werkelijk.

Ik ben de opstanding en het leven, zegt Jezus. Geloven we dat? Gelóven we dat? En is dat ook zichtbaar in onze levens? Of handelen we, zoals ooit op mijn werk iemand de telefoonbeantwoorder voor de Paasdagen insprak: *Goedemorgen, De Heer is waarlijk opgestaan, maar wij zijn nog even blijven liggen?!*

Amen

